

رابطه بین عشق، عاطفه مثبت، عاطفه منفی و سبک های دل‌بستگی با رضایت زناشویی در کارکنان شرکت ملی حفاری خوزستان

دکتر فریبا حافظی[°]
فرحناز جامعی نژاد^{°°}

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی رابطه بین عشق و عاطفه مثبت، عاطفه منفی و سبک‌های دل‌بستگی با رضایت زناشویی کارکنان ملی حفاری خوزستان بود. نمونه این پژوهش شامل ۳۵۰ نفر از کارکنان بود که به صورت تصادفی ساده از بین تمامی کارکنان شرکت ملی حفاری انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌های عشق، شادمانی ذهنی، سبک‌های دل‌بستگی و رضایت زناشویی استفاده شد. پژوهش حاضر از نوع همبستگی بود و تحلیل داده‌ها، با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که بین عشق، عاطفه منفی و سبک دل‌بستگی ایمن، اجتنابی با رضایت زناشویی رابطه معناداری وجود دارد. اما نتایج تحلیل رگرسیون چند گانه در سطح معنی داری $P < 0/0001$ نشان داد که بین عشق، عاطفه منفی، دل‌بستگی ایمن و دل‌بستگی دوسوگرا با رضایت زناشویی رابطه معناداری دارند و عاطفه مثبت و دل‌بستگی اجتنابی با رضایت زناشویی رابطه معناداری دارند. همچنین یافته‌ها نشان داد که بین عشق، عاطفه مثبت، عاطفه منفی و سبک‌های دل‌بستگی با رضایت زناشویی رابطه چند گانه وجود دارد. همچنین تحلیل رگرسیون نشان داد که سبک دل‌بستگی دوسوگرا بهترین پیش‌بینی کننده رضایت زناشویی می‌باشد.

کلید واژگان: عشق، عاطفه مثبت، عاطفه منفی، سبک‌های دل‌بستگی، رضایت زناشویی، کارکنان

* عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز

** کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناس ارشد خانم فرحناز جامعی نژاد در دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز می‌باشد.

مقدمه

خانواده جوهره ای زنده و در حال تغییر است که با استفاده از اعضای خویش و در جریان ارتباطی دائمی، تعاملی و طرح دار با یکدیگر یک کل را سازمان دهی می کند و در طول زمان و مکان گسترش می یابد. خانواده را می توان یک واحد عاطفی و شبکه ای از روابط درهم تنیده ای دانست که از پیوند زناشویی زن و مرد بنا نهاده می شود. و رضایت یک فرد از زندگی زناشویی به منزله رضایت وی از خانواده محسوب می شود. و رضایت از خانواده به مفهوم رضایت از زندگی بوده و در نتیجه تسهیل در امر رشد و تعالی و پیشرفت مادی و معنوی جامعه را در بر خواهد داشت می توان رضایت زناشویی را به عنوان یک موقعیت روان شناختی در نظر گرفت که خود به خود به وجود نمی آید بلکه مستلزم تلاش هر دو زوج است، به ویژه در سال های اولیه رضایت زناشویی بسیاری ثابت است و روابط در معرض بیشترین خطر قرار دارند (احمدی، نبی پور، کیمیایی و افضل، ۲۰۱۰). محققان به هنگام مطالعه رضایت زناشویی در طول دوران ازدواج دریافتند که رضایت زناشویی مسیر U شکل را طی می کند و در طی مراحل اولیه ازدواج، رضایت زناشویی افزایش می یابد و در طول ۱۰ تا ۲۰ سال بعد رو به کاهش می رود و بعد از اینکه فرزندان خانه را ترک می کنند، زوجین مجال بیشتری برای تقویت رابطه زناشویی در میزان رضایت زناشویی U شکل بودن این روند را نشان داده اند. اما پاسخ هایی محکمی در زمینه این تغییر ارائه نداده اند. این کاهش میزان رضایت زناشویی غالباً به افزایش استرس در طول این دوران (اواسط دوران زناشویی) مرتبط است (هابر^۱، ناوارو^۲، و میل^۳ و مام^۴، ۲۰۱۰). نتایج به دست آمده نشان می دهد که عشق رابطه مستحکمی با رضایت زناشویی دارد و یکی از عوامل بسیار مهم در دستیابی به رضایت زناشویی در روابط زناشویی عشق است. تحقیقات نشان می دهد در غرب عشق رمانتیک بخش مهمی از ازدواج محسوب می شود. بسیاری از افراد عشق رمانتیک را به عنوان پایه ای برای زناشویی در نظر می گیرند و به طور فزاینده ای، عشق رمانتیک و ازدواج به عنوان منبعی برای ابراز تشفی خود در نظر گرفته می شوند (دیون و دیون، ۱۹۹۱)^۵. عشق رمانتیک به معنای تاکید شدید، ارزش دهی مفرط و میل بالا برای یکی شدن با فردی که (شخص حس می کند) به او تعلق دارد، اما این حس فاقد اجبار است. (هندریک و هندریک^۶، ۱۹۹۲).

در تحقیقی که توسط قمرانی (۱۳۸۴) انجام شد نتایج نشان داد که عشق نقشی مهم در رضایت زناشویی دارد و عشق و اعتماد بین همسران نخستین انگیزه در سازگاری و حل تعارضی بوده است. عشق به همسر زیربنای رضایت از زندگی را تشکیل می دهد. و رضایت زناشویی یک ارزیابی کلی از وضعیت رابطه زناشویی یا رابطه عاشقانه کنونی فرد است. (عدالتی، ورد زوان، ۲۰۱۰)^۷.

از جمله این عوامل موثر بر رضایت زناشویی شادمانی ذهنی است. شادمانی ذهنی یا احساس بهزیستی

1. Huber
2. Navarro
3. Womile
4. Mumme
5. Divon
6. Hendrick
7. Redzuan

ذهنی عبارت است از ارزیابی های شناختی و هیجانی فرد از زندگی اش. این ارزیابی از سویی واکنش هیجانی به حوادث و از سویی دیگر قضاوت های شناختی در مورد رضایت و به سرانجام رساندن وظیفه را در بر می گیرد. بنابراین شادمانی ذهنی مفهوم وسیعی است که تجربه هیجان های مطلوب، سطوح پایین هیجان های منفی و رضایت بالا در زندگی را در بر می گیرد (جانسون^۱ و کروگر^۲، ۲۰۰۶).

شادمانی ذهنی در ادراک ها و ارزیابی های افراد از زندگی در ابعاد شناختی، عملکردهای روانشناختی و اجتماعی منعکس می شود. شادمانی ذهنی سه مولفه دارد: رضایت از زندگی، عاطفه مثبت و عاطفه منفی. رضایت از زندگی شامل عشق، ازدواج، تفریحات می باشد، عاطفه مثبت شامل احساسات و هیجانات مثبت مانند (لذت، شغف، خرسندی، غرور) می باشد و عاطفه منفی شامل احساسات و هیجانات منفی مانند (گناه، شرم، غمگینی، اضطراب و نگرانی، خشم و تنش) می باشد (جانسون و کروگر، ۲۰۰۶).

در تحقیقی چلبیانلو (۱۳۸۳) رابطه بین شادمانی ذهنی و رضایت زناشویی زوجین را مورد بررسی قرار داد که در همین راستا تعداد ۴۱ زوج با استفاده از پرسشنامه شادمانی ذهنی پاناس و رضایت زناشویی انریچ آزمون شدند. نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون نشان داد که از ابعاد شادمانی ذهنی دو بعد رضایت از زندگی به صورت مثبت و عاطفه منفی به صورت منفی توسط رضایت زناشویی پیش بینی شدند.

سبک های دلبستگی نیز یکی از عوامل موثر دیگر در رضایت همسران از یکدیگر می شود. دلبستگی عبارت است از پیوند عاطفی هیجانی نسبتاً پایداری است که بین کودک و مادر یا افرادی که نوزاد در تعامل منظم و دائم با آنهاست، ایجاد می شود (پاپلیا^۳، ۲۰۰۲). سپس بالبی^۴ به نقل از کرین^۵، (۱۳۸۴). مفهوم دلبستگی را از دیدگاه تحولی مورد ارزیابی قرار داد و نظریه اش را بر این اساس بنا کرد که احساس ها و رفتارهای دلبستگی از قبیل گریه، خنده نوزاد را به مادر نزدیک و از خطر دور می سازد تجربه های واقعی فرد در مورد حساسیت، پاسخگو بودن حضور فعال مراقب همچنین خلق و خوی کودک و هماهنگی روابط والد- کودک اساس شکل دهی به سبک های مختلف دلبستگی (ایمن، اجتنابی، دوسوگرا) در خلال سال های نوزادی و کودکی است (کاپلان^۶، ۲۰۰۰). تجربه هایی که نوزاد با مراقبش دارد در الگوهای روابط وی با دیگران درونی سازی می شوند و این الگوی عملی درونی شده، تعیین کننده چگونگی مفهوم نوزاد از خود و دیگران است، مفهومی که بعدها در روابط با دیگران تعمیم می یابد (پینز^۷، ۲۰۰۵). از مشهورترین پژوهش ها در این زمینه پژوهش های هازن^۸ و شیور^۹ (به نقل از پینز، ۲۰۰۵) و اینزورث^{۱۰} (به نقل از پینز، ۲۰۰۵) هستند در مورد ماهیت پیوندهای عاطفی، نقش دلبستگی های متقابل بزرگسالان را در روابط زوجین بررسی کردند. نتایج نشان داد که مشخصه های

1. Johnson
2. Keroger
3. Papiia
4. Bowlby, J.
5. Kerin
6. Kaplan
7. pines
8. Hazan, C
9. Shaver, J.P.
10. Ainsworth, M.S.

پیوند عاطفی بین زوجین با مشخصه های پیوندهای عاطفی کودک-مادر قابل مقایسه است و سبک های شناخته شده دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا، افکار، احساس ها و رفتار زوجین را در روابط زناشویی تحت تاثیر قرار می دهند. از تحقیقات انجام شده دیگر در این زمینه می توان به پژوهش های (بشارت، ۱۳۸۰، بشارت، شریفی و ایروانی، ۱۳۸۰، گلی نژاد و احمدی، ۱۳۸۱، اصغری نژاد و دانش، ۱۳۸۴) اشاره کرد که همگی بیانگر این مطلب هستند که آزمودنی ها با سبک دلبستگی ایمن از مشکلات زناشویی کمتر، مشکلات بین شخصی کمتر و سطح شادکامی بیشتری نسبت به آزمودنی ها با سبک دلبستگی اجتنابی دوسوگرا برخوردارند. با توجه به نقش بسیار مهم عشق، عاطفه مثبت، عاطفه منفی و سبک های دلبستگی در روابط زناشویی و تأثیر آنها بر میزان رضایت زناشویی، پژوهش حاضر درصدد بررسی این متغیرها و پاسخ به این پرسش است که آیا میان عشق و عاطفه مثبت، عاطفه منفی و سبک های دلبستگی با رضایت زناشویی در کارکنان شرکت ملی حفاری رابطه معنی دار وجود دارد؟

فرضیه اول: بین عشق و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد.

فرضیه دوم: بین عاطفه مثبت و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد.

فرضیه سوم: بین عاطفه منفی و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد.

فرضیه چهارم: بین سبک دلبستگی ایمن و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد.

فرضیه پنجم: بین سبک دلبستگی اجتنابی و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد.

فرضیه ششم: بین سبک دلبستگی دوسوگرا و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد.

فرضیه هفتم: بین عشق، عاطفه مثبت، عاطفه منفی و سبک های دلبستگی با رضایت زناشویی رابطه چندگانه وجود دارد.

روش پژوهش

جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه کارکنان شرکت ملی حفاری خوزستان بود که تعداد آنان ۲۶۰۰ نفر می باشد نمونه گیری با توجه به جدول مورگان تعداد ۳۵۰ نفر از کارکنان به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند و در پژوهش شرکت کردند.

ابزارهای تحقیق

پرسشنامه عشق

این مقیاس توسط استرنبرگ^۱ در دانشگاه نورس ایسترن بوستون تهیه شده است که مشتمل بر ۴۵ سوال است و دارای سه خرده مقیاس تعهد، شهوت و صمیمیت می باشد. بخشنده (۱۳۸۱) اعتبار و پایایی این پرسشنامه را مورد محاسبه قرار داده است. برای بررسی اعتبار این پرسشنامه از پرسشنامه های ملاک روابط فرد یا خود و دیگران استفاده کرده است. ضریب اعتبار به دست آمده ($N=100, R=0.43, P<0.001$)

1. Strenberg

بود که حاکی از اعتبار قابل قبول آن می باشد. بخشنده (۱۳۸۱) ضریب آلفای کرونباخ و تنصیف به ترتیب ۰/۴۲ و ۰/۸۶ به دست آورده است. در تحقیق حاضر ضرایب پایایی مقیاس عشق که به ترتیب برابر با ۰/۹۲ و ۰/۸۶ می باشد که بیانگر پایایی مطلوب پرسشنامه مذکور است.

پرسشنامه شادمانی ذهنی

مقیاس کوتاه شده عاطفه مثبت و منفی پاناس (واتسون، کلارک^۲ و تلگرن^۳، ۱۹۸۸) شادمانی و لذت را می سنجد. مقیاس PANAS^۴ شامل ۲۰ ماده خود گزارش است که شدت عاطفه مثبت و منفی فرد را می سنجد. ۱۰ ماده عاطفه مثبت و ۱۰ ماده عاطفه منفی را می سنجد. واتسون و همکاران (۱۹۸۸) اعتبار PANAS (پاناس) را از بررسی رابطه میان زیر مقیاس عاطفه مثبت با دیگر مقیاس های عاطفه مثبت ($rs=0/50$ تا $rs=0/90$) و $p<0/05$ به دست آورد. پایایی برای عاطفه مثبت ۰/۶۸ و برای عاطفه منفی ۰/۷۱ گزارش کردند همچنین پایایی و اعتبار این پرسشنامه توسط مطلب زاده (۱۳۸۶) مورد محاسبه قرار گرفته است. برای تعیین اعتبار ملاک این پرسشنامه با پرسشنامه رضایت زندگی به ترتیب برای عاطفه مثبت ۰/۲۷ و برای عاطفه منفی ۰/۲۷- (همگی در سطح ۰/۰۱ معنادار بودند) به دست آورده است و پایایی این پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ محاسبه گردید که معادل ۰/۸۵ است که نشانگر پایایی مطلوب این پرسشنامه می باشد. در پژوهش حاضر ضرایب پایایی به دست آمده به دوروش آلفای کرونباخ و تنصیف برای پرسشنامه شادمانی ذهنی به ترتیب ۰/۸۴ و ۰/۷۸ می باشد.

پرسشنامه سبک های دلبستگی

این پرسشنامه توسط سیمپسون^۵ (۱۹۹۰) ساخته شده است. این آزمون شامل ۱۳ جمله است که از این ۱۳ جمله ۵ جمله برای ارزیابی سبک دلبستگی ایمن و ۸ جمله برای ارزیابی دو سبک دلبستگی اجتناب و دو سوگراست. عباسی سرچشمه (۱۳۸۴) اعتبار این آزمون را به این شکل به دست آورد که سوال ها را با نمره های سبک های دلبستگی مورد نظر همبسته شدند که ضریب همبستگی آن ۰/۵۹ بود که در سطح $P<0/01$ معنی دار بود. و پایایی این پرسشنامه بر حسب آلفای کرونباخ و تنصیف ۰/۷۰ و ۰/۶۲ به دست آمد. در پژوهش حاضر ضرایب پایایی به دست آمده به دوروش آلفای کرونباخ و تنصیف ۰/۷۵ و ۰/۷۰ به دست آمد.

پرسشنامه رضایت زناشویی

این پرسشنامه دارای ۴۷ سوال است پرسشنامه انریچ توسط (اولسون^۶، فورنیرو^۷ و درانکمن^۸ به نقل از

1. watson
2. Clark
3. Telgern
4. panas
5. Simpeson
6. Olson
7. Forniro
8. Drankman

ثنايي، ۱۳۷۹) در آمريکا با هدف ارزيابي زمينه‌های بالقوه مشکل‌زا يا شناسايي زمينه‌های قوت و پرباري رابطه زناشویی ساخته شده است. اين پرسشنامه در ايران توسط سلیمانيان (۱۳۷۳) به صورت فرم کوتاه ساخته شده است. اعتبار و پايیاي اين پرسشنامه توسط سلیمانيان مورد محاسبه قرار گرفته است. اعتبار ملاک اين پرسشنامه را با پرسشنامه سازگاري خانواده، به ترتيب ۰/۸۶ و ۰/۹۲ (همگی در سطح ۰/۰۵ معنادار بودند) به دست آورده اند که نشانگر اعتبار قابل قبول آن می باشد و پايیاي آن نیز ۰/۹۵ با روش آلفای کرونباخ محاسبه شده است. در تحقيق حاضر ضرايب پايیاي مقياس رضاييت زناشویی با استفاده از روش آلفای کرونباخ و تصيف محاسبه گردید که به ترتيب ۰/۸۳ و ۰/۸۰ می باشد.

یافته‌های پژوهش

در اين جدول میانگین، انحراف معيار متغیرهای عشق عاطفه مثبت و عاطفه منفی و سبک دلبستگی توضیح داده شده است.

الف) یافته‌های توصیفی

جدول ۱. میانگین و انحراف معيار، حداقل و حداکثر نمره در متغیرهای عشق، عاطفه مثبت و منفی و سبک‌های دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا در کارکنان

شاخص‌های آماری متغیرها	میانگین	انحراف معيار	حداقل نمره	حداکثر نمره	تعداد
رضاييت زناشویی	۱۶۹/۹۷	۱/۳۴۵	۱۰۳	۲۲۶	۳۵۰
عاطفه مثبت	۲۶/۶۴	۰/۴۱۰	۱۰	۴۵	۳۵۰
عاطفه منفی	۳۰/۰۱	۰/۲۵۱	۲۰	۴۰	۳۵۰
دلبستگی ایمن	۱۷/۷۷	۰/۱۶۹	۷	۲۷	۳۵۰
دلبستگی اجتنابی	۱۰/۶۵	۰/۱۹۳	۴	۲۰	۳۵۰
دلبستگی دوسوگرا	۱۰/۰۹	۰/۱۹۵	۴	۲۰	۳۵۰
عشق	۸۴/۷۸	۰/۶۶۹	۴۲	۹۸	۳۵۰

همانطوری که در جدول شماره ۱ مشاهده می شود میانگین و انحراف معيار در متغیر رضاييت زناشویی ۱۶۹/۹۷ و ۱/۳۴۵ در متغیر عاطفه مثبت برابر است با ۲۶/۶۴ و ۰/۴۱۰ و در متغیر عاطفه منفی ۳۰/۰۱ و ۰/۲۵۱ و در سبک‌های دلبستگی ایمن ۱۷/۷۷ و ۰/۱۶۹ و دلبستگی اجتنابی ۱۰/۶۵ و ۰/۱۹۳ و دلبستگی دوسوگرا ۱۰/۰۹ و ۰/۱۹۵ می باشد. در اين جدول حداقل و حداکثر نمرات کسب شده در متغیرهای مورد نظر نشان داده شده است.

ب) یافته‌های مربوط به فرضیه‌های پژوهش

جدول ۲. ضریب همبستگی ساده بین عشق، عاطفه مثبت و منفی و سبک های دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا با رضایت زناشویی در کارکنان

تعداد نمونه	سطح معناداری (P)	ضریب همبستگی R	متغیرهای پیش بین	متغیر ملاک
۳۵۰	۰/۰۰۰	۰/۴۰۸	عشق	رضایت زناشویی
۳۵۰	۰/۰۰۰	۰/۳۵۰	عاطفه مثبت	
۳۵۰	۰/۰۰۰	۰/۴۰۰	عاطفه منفی	
۳۵۰	۰/۰۰۰	۰/۲۲۰	دلبستگی ایمن	
۳۵۰	۰/۰۰۰	-۰/۴۱۰	دلبستگی اجتنابی	
۳۵۰	۰/۰۰۰	-۰/۵۱۱	دلبستگی دوسوگرا	

فرضیه اول: بین عشق و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد. همانطور که در جدول شماره ۲ مشاهده می شود بین عشق و رضایت زناشویی رابطه مثبت معناداری وجود دارد. در نتیجه فرضیه اول تأیید می گردد. ($r = 0/408, p < 0/0001, n = 350$)

فرضیه دوم: بین عاطفه مثبت و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد. همانطوری که در جدول شماره ۲ مشاهده می شود بین عاطفه مثبت و رضایت زناشویی رابطه مثبت معناداری وجود دارد. در نتیجه فرضیه دوم تأیید می گردد. ($r = 0/350, p < 0/0001, n = 350$)

فرضیه سوم: بین عاطفه منفی و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد. همانطوری که در جدول شماره ۲ مشاهده می شود بین عاطفه منفی و رضایت زناشویی رابطه منفی معناداری وجود دارد. در نتیجه فرضیه سوم تأیید می گردد. ($r = -0/400, p < 0/0001, n = 350$)

فرضیه چهارم: بین سبک های دلبستگی ایمن و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد. همانطور که در جدول شماره ۲ مشاهده می شود بین سبک دلبستگی ایمن و رضایت زناشویی رابطه مثبت معناداری وجود دارد. در نتیجه فرضیه چهارم تأیید می گردد. ($r = 0/220, p < 0/0001, n = 350$)

فرضیه پنجم: بین سبک های دلبستگی اجتنابی و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد. همانطوری که در جدول شماره ۲ مشاهده می شود بین سبک دلبستگی اجتنابی و رضایت زناشویی رابطه منفی معناداری وجود دارد. در نتیجه فرضیه پنجم تأیید می گردد. ($r = -0/410, p < 0/0001, n = 350$)

فرضیه ششم: بین سبک دلبستگی دوسوگرا و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد. همانطوری که در جدول شماره ۲ مشاهده می شود بین سبک دلبستگی دوسوگرا و رضایت زناشویی رابطه منفی معناداری وجود دارد. در نتیجه فرضیه ششم تأیید می گردد. ($r = -0/511, p < 0/0001, n = 350$)

فرضیه هفتم: بین عشق، عاطفه مثبت، عاطفه منفی و سبک های دلبستگی با رضایت زناشویی رابطه چند گانه وجود دارد.

الف) جدول شماره ۳. ضریب همبستگی چند گانه نورات عشق، عاطفه مثبت، عاطفه منفی و سبک های دلبستگی با رضایت زناشویی با استفاده از روش ورود (enter)

		ضریب رگرسیون (B)						نسبت احتمال P	ضریب تعیین RS	همبستگی چند گانه MR	متغیر پیش بین	متغیر ملاک
۶	۵	۴	۳	۲	۱							
B T P					۰/۴۰۸ ۸۳۳۱ ۰/۰۰۰	۰/۲۶۶ -۸۰۵۸ ۰/۰۰۰	۰/۳۷۸ ۸۳۷۸ ۰/۰۰۰	۶۹/۴۰۱ ۰/۰۰۰	۰/۱۶۶	۰/۴۰۸	عشق	
B T P							۰/۳۵۳ -۸۰۵۸ ۰/۰۰۰	۷۳/۲۷۱ ۰/۰۰۰	۰/۲۹۸	۰/۵۶۶	عاطفه منفی	
B T P					۰/۰۹۴ ۷/۰۲۹ ۰/۰۲۳	-۰/۳۷۲ -۸۰۲۵۰ ۰/۰۰۰	۰/۳۵۳ ۷/۵۸۸ ۰/۰۰۰	۵۰/۸۴۲ ۰/۰۰۰	۰/۳۰۶	۰/۵۵۳	عاطفه مثبت	رضایت زناشویی
B T P					۰/۰۰۰۹ ۰/۱۸۷ ۰/۸۵۲	-۰/۳۷۲ -۸۱۸۳ ۰/۰۰۰	۰/۳۵۳ ۷/۵۳۳ ۰/۰۰۰	۲۷/۰۳۴ ۰/۰۰۰	۰/۳۰۶	۰/۵۵۳	دلبستگی ایمن	رضایت زناشویی
B T P					۰/۰۵۳ ۱/۱۶۲ ۰/۲۴۶	۰/۲۸۵ -۶/۰۷۵ ۰/۰۰۰	۰/۳۲۴ ۷/۱۳۹ ۰/۰۰۰	۲۸/۲۳۹ ۰/۰۰۰	۰/۳۶۰	۰/۶۰۰	دلبستگی اجتنابی	رضایت زناشویی
B T P					۰/۱۱۰ ۷/۴۷۶ ۰/۰۱۴	-۰/۲۱۸ -۴/۷۲۴ ۰/۰۰۰	۰/۷۸۳ ۹/۴۶۵ ۰/۰۰۰	۴۱/۴۱۵ ۰/۰۰۰	۰/۴۲۰	۰/۶۴۸	دلبستگی دوسوگرا	رضایت زناشویی

همانطور که در جدول شماره ۳ نشان داده شده است طبق نتایج حاصل از رگرسیون با روش ورود مکرر ضریب همبستگی چندگانه برای ترکیب خطی متغیرهای عشق، عاطفه مثبت، عاطفه منفی و سبک های دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا با رضایت زناشویی در سطح $P=0/0001$ برابر است با $MR=0/648$ و $RS=0/420$ می باشد بنابراین فرضیه هفتم تأیید می شود.

بحث و نتیجه گیری

بر اساس یافته های حاصل از این تحقیق بین عشق و رضایت زناشویی کارکنان رابطه مثبت معنی داری وجود دارد. نتایج حاصل از این فرضیه ها با یافته های فیشر (۲۰۰۶) و احمدی، نبی پور، کیمیایی، افضلی (۲۰۱۰)، هندریک و هندریک (۱۹۹۲)، قمرانی (۱۳۸۴)، بخشنده (۱۳۸۱) و عدالتی و ردوزان (۲۰۱۰)، دیون و دیون (۱۹۹۱) همخوانی دارد.

در تبیین کلی این فرضیه می توان گفت عشق یک احساس شدید عاطفی است که فردی نسبت به فرد دیگر که معمولاً جنس مخالف می باشد به صورت پنهان و آشکار ابراز می شود، و نیاز مهمی محسوب می شود و از نظر جولیان راتر شش طبقه از نیازها را مشخص کرده است. یک طبقه از آنان نیز به عشق و محبت است که عبارت است از نیاز به پذیرش و مورد محبت دیگران بودن، بدون توجه به موقعیت های اجتماعی، بلکه در جستجوی اقدام و علاقه گرم دیگران است، پس عشق و تعلق یکی از نیازهای انسان است که باید به آن توجه بیشتری کرد و ناکامی در بر آورد ساختن نیاز به عشق علت اصلی ناسازگاری های هیجانی است. (کریمی، ۱۳۸۰). عشق مهمترین عامل در انتخاب زوج است زیرا عشق صرف نظر از جنبه های رمانتیک و جنسی آن، شامل استعداد شخص برای قبول تعهد به دیگران می شود گاهی این تعهد مستلزم از خود گذشتگی و فداکاری است این نوع عشق هنگامی می تواند بروز کند که شخص عمیقاً قادر به محبت کردن، احترام گذاردن، رسیدگی و قبول مسئولیت نسبت به دیگران باشد پس انسان عاشق دارای از خود گذشتگی و فداکاری می باشد که باعث موفقیت در زندگی زناشویی می شود (عبدالملکی، ۱۳۸۷). عشق به عنوان یک عامل مهم می تواند باعث رضایت زناشویی شود و به رابطه زناشویی ثبات بدهد. رضایت زناشویی یک ارزیابی کلی از وضعیت رابطه زناشویی یا رابطه عاشقانه کنونی فرد است. (قمرانی، ۱۳۸۴).

از سوی دیگر در تحقیق حاضر مشاهده شد که بین عاطفه منفی با رضایت زناشویی رابطه منفی وجود دارد اما بین عاطفه مثبت و رضایت زناشویی رابطه مثبت وجود دارد. نتایج حاصل از این فرضیه با یافته های جانسون و کروگر (۲۰۰۶)، چلیانلو (۱۳۸۶)، مطلب زاده (۱۳۸۶). همخوانی دارد. شادمانی ذهنی مفهوم وسیعی است که تجربه هیجان های مطلوب، سطوح پایین هیجان منفی و رضایت بالا در زندگی را در بر می گیرد (جانسون و کروگر، ۲۰۰۶). شادمانی ذهنی در ملاک ها و ارزیابی افراد از زندگی در ابعاد شناختی، عملکردهای روانشناختی و اجتماعی منعکس می شود و شادمانی ذهنی در طول زندگی نسبتاً ثابت است و تحت تاثیر محیط اولیه است. و آنچه تعیین کننده شادمانی ذهنی است محیط مسرت بخش و مطلوب خانوادگی و وجود زندگی مشترک والدین با یکدیگر و همچنین رضایت زناشویی آنها. شادمانی ذهنی دارای سه مؤلفه می باشد که شامل رضایت از زندگی و عاطفه مثبت و

عاطفه منفی می باشد. هر یک از این مؤلفه ها به مؤلفه های فرعی تر تقسیم می شوند. مثلاً رضایت شامل عشق، ازدواج و... عاطفه مثبت شامل لذت، محبت... و عاطفه منفی شامل گناه، شرم و... می شود. هر چه عاطفه مثبت کمتر و عاطفه منفی بیشتر باشد زوجین پریشان تر و ناراضی تر خواهند بود و بالعکس. پس عاطفه مثبت که همان احساسات و حالات مثبت می باشد و بر رضایت زندگی تأثیر خواهد داشت و باعث افزایش آن خواهد شد و عاطفه منفی که همان احساسات و حالات منفی است تأثیری منفی بر رضایت زناشویی خواهد داشت.

همچنین بر اساس یافته های حاصل از این تحقیق روشن شد که بین دلبستگی ایمن و رضایت زناشویی رابطه مثبت معنادار وجود دارد. اما بین دلبستگی اجتنابی و دلبستگی دوسوگرا با رضایت زناشویی رابطه منفی معناداری وجود دارد. این نتیجه با نتایج تحقیقات بشارت (۱۳۸۰) اینزورث ۱۹۹۱، هازن و شیور ۱۹۷۸، نقل از کاپلان (۲۰۰۰) کوب، داویلا، برادبوری (۲۰۰۱) و پینز (۲۰۰۵)، بشارت (۱۳۸۰)، بشارت، شریفی و ایروانی، (۱۳۸۰)، بشارت، گلی نژاد، احمدی، (۱۳۸۱) همخوانی دارد. اعتماد به خود و دیگران به عنوان یکی از مبانی درون روانی فردی که دارای سبک دلبسته ایمن است، وی را در جلب کمک و مساعدت دیگران یاری می رساند و در زندگی زناشویی نیز این افراد با ایجاد ارتباط سالم و بهنجار با همسر خود شرایط رضایتمندی را فراهم می سازند. (بشارت ۱۳۸۰). درک مثبت و حمایت اجتماعی، دو مشخصه دیگر افراد دارای سبک دلبسته ایمن است که می توانند یافته های پیش گفته را تبیین کنند. درک مثبت همسران، تعامل های حمایتی زوجین را تقویت می کند که این خود منجر به رضایتمندی روابط زناشویی می شو (پینز، ۲۰۰۵). مهارت های حل مسئله در افراد ایمن محصول کنش بهنجار اکتشاف گری است که مشکلات زناشویی را با عشق می دهد. ارضای مجاورت نیز از نیازهای فرد ایمن به حساب می آید و موجب می شود تا به کمک بازخوردهای مثبت و دوسویه حاصل از نزدیکی در روابط با دیگران مهارت های ارتباطی فرد ایمن و روابط بین شخصی و متقابل وی با دیگران بهبود یابد و بهبود روابط زناشویی را نیز در پی داشته باشد (کوب، داویلا، برادبوری، ۲۰۰۱).

توصیه می شود که برای دختران و پسران جوانی که قصد تشکیل خانواده دارند کارگاه های مشاوره قبل از دواج برای آموزش مهارت زندگی عشق ورزیدن و... تشکیل شود. توصیه می شود راهبردهای پیش گیری و درمانگری در چارچوب نظریه دلبستگی تدوین و به کار گرفته شود. توصیه می شود که در جلسه های مشاوره قبل از دواج سبک دلبستگی و میزان عشق و نحوه ارزیابی فرد از زندگی بررسی شود تا در انتخاب صحیح همسر گزینی و جلوگیری از وقوع طلاق موثر افتد.

منابع

- بخشنده، سمیه (۱۳۸۱). بررسی رابطه بین عشق و رضایت زناشویی در دانشجویان زن متأهل. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز.
- بشارت، محمدعلی. گلی نژاد، محمد و احمدی، علی اصغر، (۱۳۸۱). بررسی رابطه سبک های دلبستگی و مشکلات بین شخصی دانشجویان دانشگاه تهران بر گرفته از: (URL: <http://www.Irnpa.org> ۱۲.۵.۲۰۰۶)
- بشارت، محمدعلی. شریفی، ماندانا و ایروانی، محمد، (۱۳۸۰). بررسی رابطه سبک های دلبستگی و مکانیسم های دفاعی مجله روان شناسی، ۱۹ (۳)، ۲۷۷-۲۸۹.
- بشارت، محمدعلی، (۱۳۸۰). بررسی رابطه سبک های دلبستگی با مشکلات زناشویی در زوجین ناباور. فصلنامه تازه های روان درمانی، ۵۵-۶۶، ۲۰، ۱۹.
- ثناپی، حسن، (۱۳۷۹). مقیاس های سنجش خانواده و ازدواج تهران انتشارات رشد.
- چلیانلو، غلامرضا، (۱۳۸۳). بررسی رابطه شادمانی ذهنی و رضایت زناشویی زوجین پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد شیراز
- سلیمانیان، علی اکبر، (۱۳۷۳). بررسی تاثیر تفکرات غیرمنطقی بر اساس رویکرد شناختی بر نارضایتی زناشویی. پایان نامه کارشناسی ارشد مشاوره دانشگاه تربیت معلم تهران.
- عباسی سرچشمه، ابوالفضل، (۱۳۸۴). بررسی رابطه ساده و چند گانه نگرش مذهبی خوش بینی، و سبک های دلبستگی با رضایت زناشویی در دانشجویان مرد متأهل دانشگاه چمران اهواز پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز.
- عبدالملکی، سعید، (۱۳۸۷). فصلنامه بهداشت روان، شماره ۲۶، زمستان ۱۳۸۷، تک شماره.
- قمرانی، امیر، (۱۳۸۴). بررسی روابط عاشقانه زوجین ایرانی و رابطه آن با رضایت زناشویی و متغیرهای دموگرافیک/ پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه شاهد تهران.
- کاپلان. پ. (۲۰۰۰). روان شناسی رشد سفر پر ماجرای کودک/ ترجمه مهرداد فیروز (۱۳۸۳) بخت/ تهران: رسا. (تاریخ انتشار به زبان اصلی، ۲۰۰۰).
- کرین، ویلیام سی، (۱۳۸۴). نظریه های رشد، مفاهیم و کاربردها / ترجمه غلامرضا خوئی نژاد و علیرضا خوئی نژاد و علیرضا رجایی / تهران: رشد.
- کریمی، یوسف، (۱۳۸۰). روان شناسی شخصیت، چاپ هفتم، مؤسسه نشر ویرایش.
- مطلب زاده، افسانه، (۱۳۸۶). بررسی تأثیر شوخ طبعی بر سلامت روانی و شادمانی ذهنی در دانش آموزان شیراز، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز.

- Ahmadi, K., Nabipoor, S. M., Kimiaee, S. A., & Afzali, M. H. (2010). Effect of family problem solving on marital satisfaction. *Journal of Applied Science*, 1(8):682-687
- Cobb, R.J., Davila, J. & Bradbury, T. N. (2001). Attachment Security and marital Satisfaction: the role of positive perception and Social Support. *Personality and Social Psychology*, 27, 1131-

- 1143.
- Divon, K.L., & Divon, K.K. (1991) Psychological individualism and romantic love, *Journal of Social Behavior and personality*, 6, 11-33.
- Edalati, A., & Redzuan, M. (2010). perception of Women towards Family values and Their Marital Satis Faction. *Journal of American Science*, 6(4): 132-137.
- Fisher, H.E. (2006) The drive to love. In R., Sternbery & k. weis (Eds), *The new Psychology of love* (pp. 87-115) New Haven: Yale university press.
- Hendrick, S.S., & Hendrick, C (1992). *Romantic love*, New bury park, CA: Sage.
- Huber, C.H., Navarro, R.L., Womble, M.W., and Mumme, f.l. (2010), family Resilience and midlife Marital satisfaction. *The family journal: Counseling and Therapy for Coples and families*, 33 vol: 347-456 1-1.
- Johson, w., and Krueger, R.F. (2006), How money buys happiness: Genetic and enviro mental processes linking finances and life satisfaction. *Journal of personality and Social psychology*, 9. (4): 680-691
- papalia, D.E (2002). *A child's world: infancy through adolescence*. New York: MCG raw-Hill.
- Pines, M.A (2005). *Falling in love (why we choose the loves we choose)*. New York and hove: Rutledge.
- Simpson, J.A (1990). Attachment and the experience and expression of emotions in romantic relation ship. *Journal of personality and social psychology* 92, 355-3670.
- Watson, D., Clark, L.A., R tellegren, A. (1988) Development and Validation of Brief measures of positive and negative affect : the panas Scales. *Journal of personality & Social psychology*, 54. 1063-1169.

تاریخ وصول: ۸/۴/۸۹

تاریخ پذیرش: ۲۷/۶/۸۹